

Obrtnija.

Umetna volna.

Ljudje v današnjem času mnogo več zanosijo na obleki, kot so nekaj. Temu pa ni le povod to, da blago ni več tako trdno, kot je bilo nekaj, ko je sin nosil suknjo ali plašč za očetom, temveč tudi vedna menjavanja mode, zlasti pri ženskih. Katera gospodična hotela bi dandanes nositi obleko, katero je nosila njena mati samo pred desetimi leti, naj je še tako dobro ohranjena. Vsaka številka modnega lista prinese na novi način narejene obleke in slednja dama se po močnosti potruji, da bi ona imela najnovejše. Stara obleka, tudi če je še lepa ali dobra se zlasti v boljših krogih zavrže.

Zategadelj pa tudi ni treba, da bi bilo blago dandanes tako trdno, kot je bilo nekaj. Porabijo se zanjo lahko stvari, ki niso tako trpežne, samo da ima blago lepo vnanjost. Poslednje pa znajo napraviti v današnjih časih na dobrih strojih in z drugimi tehničnimi pripomočki. Posebno so pa iznašli zadnji čas razne načine, da se podelajo stare stvari v novo blago. Naredi se tako izvrstno, da preslepe celo najspretnейše oko. O umetni volni, to je o volni napravljeni iz starih volnenih cunj, ni nekaj nikdo slišal. Kdo je nekaj na to mislil, da bi volno in bombaž, ali pa volno in juto skupaj setkali. Novo blago je potem tako podobno volnenemu, da je navadni človek ne izpozna, prodaja se pa vendar lahko mnogo ceneje. Navadili so se tudi slabši volni dati lesk najlepše volne. Tako se večkrat blago iz slabše volne za boljše prodaje.

Posebno je pa umetna volna v novejši industriji zavzela jako važno mesto. Tako trpežna ni, kot je prva, a vendar se blago nosi, če ji je le nekoliko primešane. Seveda blago, v kateri so tri četrtine umetne volne, ni za rabo. Če jo je pa manj, je pa že za današnji čas dovolj trpežno in pride mnogo cenejše, nego bi bilo iz pristne volne. Posebno v blago za ženske obleke, ki vsled hitrega menjavanja se tako dolgo ne nosijo, se primešava umetna volna. Nobena še tako imenitna dama se dandanes ne more ponašati, da ni nosila obleke, v kateri je bilo primešano nekaj volne, ki je že koga družega grela. Če bi se semtertja ne sleparilo, tudi umetna volna ne škoduje v narodnogospodarskem oziru, ker je blago iz nje lahko cenejše. V začetku našega stoletja je bila suknena suknja v več krajih na deželi velika redkost. V naših krajih, kjer imajo ovce, so pač nosili obleko iz debelega domačega suknja, ki pa ni bila za nedelje. Suknjo iz boljšega sukna nosil je le malo kdo in jo je skrbno varoval. Na to, da bi stare nogovice raztrgali in na novo opredli tedaj seveda nikdo mislil ni. Od tistega časa je pa sukno veliko bolj navadno postalo, a raba umetne volne se je silno razširila. Leta 1854. je v Angliji se bil bombaž silno podražil. Tovarne so jele misliti, kako bi našle kako novo tvarino za napravo tkanin. Tedaj so v

Huddersfieldu nastale prve tovarne za blago iz umetne volne. Sprva je umetna volna imela mnogo nasprotnikov, a vzlic temu se je hitro razširjevala in dandanes so že skoro v vseh evropskih državah tovarne, v katerih podelavajo umetno volno. Tudi v naši državi nismo brez njih. Stroji so se tako izboljšali, da se na njih zares izdeluje iz stare volne lepo blago. Ob enem se je razcvela velika trgovina s starimi suknenimi cunjami, pri katerih ima na tisoče ljudij zaslužka. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Umetni gumi arabicum. Ker je arabski gumi precej drag, priporoča neki francoski strokovni list umetno nadomestilo. To se napravi: 5 kilogramov lanenega semena se s 4 kilogrami žvepljeve kisline kuha v 5 litrih vode tri do štiri ure. Tekočina se potem filtrira (ščisti) in se ji doda štirikratna količina alkohola. Kar se zdaj na dnu posode usede, to se zbere, opere in posuši. Dobi se brezbarveni prah, ki nima nobenega duha, a neprijeten okus. Če se z vodo pomeša, služi kot izvrstno lepilo.

C. kr. trgovinsko ministerstvo javlja tukajšnji trgovski in obrtniški zbornici, da se je zadnji čas iznova večkrat zgodilo, da so španska carinska oblastva odrekla carinske olajšave dovoljene za uvozno odpravnino za tukajšnje eksporte, namenjene v prehodu skozi Nemško na Špansko, ker se ni izkazal od španskega konzularnega urada v prehodni deželi izdan oziroma vidiran transit certifikat. Zategadelj je trgovsko ministerstvo vprašanje o izkazu takih certifikatov iznova spravilo pri c. kr. vnanjem ministerstvu v razgovor. Vnanje ministerstvo pa je sedaj trgovskemu ministerstvu naznanilo poročilo c. in kr. poslanstva v Madridu, po katerem so španska carinska oblastva pooblaščen samo v to, da smejo zahtevati izkaz transit-certifikata, katerega je izdal oziroma vidiral pristojni konzularni urad v izvirni deželi, ne pa urad v prehodni deželi. Sicer pa je c. in kr. poslanstvo v Madridu, da zabrani vsako krivo razumenje, prosilo kr. špansko vlado, da mu avtentično in precizno naznani vse sedaj veljavne predpise, po katerih se je ravnati pri pošiljanju tukajšnjega blaga skozi tretje dežele na Špansko. Španska vlada je obljubila, da želji kmalu ugoditi.

Kralj. rumunsko ministerstvo za notranje stvari je preklicalo svojo naredbo z dne 25. februarja t. l., s katero je določilo, da morajo v prihodnje v Rumunijo došle mineralne vode spremljati izvirna izpričevala, izdana od lokalnega oblastva vreliščnega kraja in vidiranega od najbližjega rumunskega konzulskega oblastva.

Kmetijstvo.

O zlaganju zemljišč.

V minolem zasedanju je deželni zbor kranjski pretresal vprašanje o zlaganju zemljišč. O tej stvari je poročal posl. Lenarčič, in ker je vprašanje velike važnosti, prijavljamo doslovno poročilo poslanca Lenarčiča, in sicer po stenografičnem zapisniku. Poročilo se glasi:

Visoki zbor! Čast mi je v imenu upravnega odseka poročati o predlogu g. posl. Lenkha o zlaganju zemljišč. — Gospodom hočem najprej v spomin poklicati besedilo dotičnega predloga in zatorej si dovolim ga prečitati:

Visoka c. kr. vlada se pozivlje: naj v prihodnjem zasedanju predloži načrt zakona o zlaganju zemljišč.

Gospoda moja! Zadeva, katero imamo tukaj v razpravi, je eminentne važnosti, in ker imamo državno postavo z dne 7. junija 1883. l., katera je nekak „okvirni“ zakon, ki določa, da imajo potem posamezne dežele si napraviti svoje posebne zakone v svrhu, da se more vršiti zlaganje zemljišč, torej pride na nas naloga, ako hočemo izkoristiti udobnosti zlaganja zemljišč, skrbeti, da tudi v naši deželi dobimo tak zakon, ki omogoči doseči te dobrrote.

Umestno se mi zdi, ker se morda jeden ali drugi gospodov tovarišev ni tako nadrobno pečal s to zadevo, da v kratkih potezah narišem podobo o zlaganju zemljišč.

Kdor je imel priliko, gospodariti na posestvu, ki je razkosano na mnogo majhnih parcelic, pritrdil mi bo, da je gospodarjenje na takem zemljišču jako neugodno; kajti premnogo potov je tu treba storiti, ki bi pri ugodno urejenem zemljišču nikakor ne bila potrebna, in vsled tega so obdelovalni stroški tako veliki, da mnogokrat prouzročijo, da nima posestnik nobenega čistega dohodka od dotičnega zemljišča.

Zlaganja zemljišč ali komasacija se lahko izvrši na več načinov. Najpopolnejši način bil bi ta, kakor so posestva urejena na mnogih krajih zlasti po goratih deželah, kjer so gospodarska poslopja v sredini skupine zemljišč. Tam je obdelovanje najlažje mogoče, kajti gospodar stopi iz hiše pregleda vsa zemljišča in da svoje naredbe. Ako na pr. pred nevihto treba hitro spraviti pridelke v kraj, je to v tem slučaju najlažje mogoče, ker so pota do gospodarskih poslopij najkrajša. Ta prvi in najpopolnejši način se da pa le redkokedaj zvršiti pri zlaganju zemljišč.

Drug način je ta, da gospodarska poslopja ne stoje v središču zemljišč, ampak na jednom koncu. Če si mislimo dolgo vas, in okoli ležeča zemljišča posameznih posestnikov, razdeljena v majhne parcele, se bode zlaganje uredilo tako, da bode za gospodarskimi poslopji vsacega posestnika ležalo ono zemljišče v jednom kosu, katero bode po komasaciji pripadlo dotičnemu posestniku. Ta drugi način je tudi popolen, čeravno ne tako, kakor prvi in ima tudi mnogo prednostij.

Tretji način, ki se da najlažje zvršiti in se najpogosteje izvršuje, je ta, ako se ne gleda na to, da so gospodarska poslopja neposredno z zemljiščem v dotiki, marveč se zlagajo zemljišča na ta način, da posestnik, ki je imel prej mnogo kosov, dobi le jednega ali dva, ali sploh majhno število kosov, kateri so pa v taki obliki, da je potem mogoče njih racijonelno obdelovanje. — Ta način se je v največ slučajih prav dobro obnesel in dotične občine so jako zadovoljne z uspehom.

Četrty način obstoji v tem, da se zlaganje, kakršno si zakon želi, ne vrši tako popolnoma, ampak da se le nekatere najbolj kričeče neprilike, ki so združene z razkosanimi zemljišči odpravijo stran, da se posamezni majhni koščeki pridenejo sosedu, da se meje zravnaajo,

torej omogoči boljša omejitev itd. Tudi to je način komasiranja, najnepopolnejši sicer, ki pa vendar tudi nekoliko odpomore raznim neprilikam na pr. razprtijam mej sosedu in ki tudi odpravi v marsikaterem slučaju nepotrebno pravdo.

Kakor pa pri vsaki zboljševalni skupni reči, je tudi pri komasaciji treba, da se uporablja neka sila, kajti brez sile, po mojem mnenju, nikakor ni mogoče dobiti v kaki občini vseh posestnikov, koji bi bili zadovoljni, da se taka, za kmetijstvo tako potrebna komasacija izvrši. Sila je torej potrebna.

Kako pa naj se izvrši ta sila? Način prisiljenja je ta, da večina posestnikov po številu, ali večina po zemljišču, ali kombinirana večina prisili manjšino, da se ona poda in privoli v zlaganje zemljišč.

Seveda pa večina nikakor ne sme siliti manjšine, da bi ta privolila v zlaganje za vsa svoja zemljišča, marveč le za oni del, ki leži mej zemljišči večine in katere posamezne parcele so neobhodno potrebne za racijonelno zlaganje in zaokroženje zemljišč večine.

Po mojem mnenju torej tak pritisk ne more delati nikomur krivice, ne more nikogar ovirati v gospodarstvu, mar eč je naraven in se mora smatrati kot v javnem interesu, da se manjšina za majhen del svojega posestva podvrže večini, kajti sicer bi manjšina nekako majorizovala večino.

Gospoda moja! Jaz mislim, da se s takim postopanjem v svrhu komasacije posestnikom, katere se je prisililo, nikaka krivica ni zgodila. Pri posvetovanju o zakonu samem pa se bode že dosegel kak modus, na kak način naj se sestavi potreba večina bodisi po številu, ali posestvu, ali pa kombinirano.

V podrobnosti spuščati se, danes ni prilika, ker, ako pride načrt zakona pred visoko zbornico, katera bode imela ravno o tej stvari določevati, bode vsakemu gospodu poslancu dana prilika, svoje mnenje povedati o tej stvari.

Zdi se mi pa potrebno, da že danes nekoliko opozorim na praktične uspehe, ki so se s komasacijo dosegli že po družih deželah.

Od onega leta, ko se je uveljavil državni zakon in so se tudi že napravili nekateri deželni zakoni, na pr. v Nižji Avstriji, na Koroškem, na Moravskem itd., zabeležiti nam je v Avstriji vsega skupaj 41 taci zlaganj, katera so se deloma že izvršila, deloma se pa ravno vrše. Uspeh pri izvršenih zlaganjih je po sedanjih poročilih ministerstva tak, da je priporočati, da bi bilo to zlaganje zemljišč kolikor mogoče hitro razširjeno po celi monarhiji.

S komasacijo samo na sebi pridobljeno je, in to v precejšnji meri, dokaj novega kulturnega sveta. — Tako se je na pr. v občini Obersiebenbrunn na Nižjem Avstrijskem s komasacijo pridobilo novega sveta približno 45 hektarov za kulturo.

To je pa lahko umevno, ako se pomisli, kako dolge so včasih skupne meje posameznih parcel, kajti vsled

tega, da se prav tik sosednega zemljišča ne more obdelovati dotični svet, izgubi se pri izdatnem razkosanju zemljišč na majhne parcele prav mnogo tega sveta, mej tem ko po komasaciji pri okroženih zemljiščih odpadejo te nezmerno dolge meje in dotični svet pride posestnikom v prid. Kakor sem prej omenil, pridobljeno je bilo v Obersiebenbrunn na ta način 45 hektarov.

Tudi drugi uspehi so z zlaganjem zemljišč združeni, ker je čisti prinos zemljišča, katero se je po komasaciji dobile, mnogo večji, kakor od onega pred komasacijo. V občini Obersiebenbrunn se je čisti prinos od 1 hektara povišal čez 2 gld. na leto. — Pri izračunanju tega prinosa vzelo se je le 10 % manj obdelovalnih stroškov. Ta uspeh pa ni le teoretičen, marveč tudi istinit, ker se je zakup takoj po komasaciji izdatno povišati mogel in je ta praktični uspeh znašal dokaj več nego prej izračunani teoretičen uspeh.

Troški, ki so izdruženi s komasacijo, pa tudi niso tako ogromni, da bi mogli v veliki meri ovirati tako potrebno gospodarsko uredbo. Če se pomisli, da iznašajo stroški za izvršitev komasacije pri količkah večji občini 3—5 gld. od 1 hektara, je to na vsak način tako majhen znesek, da se pač z lahkim srcem sme priporočati komasacijo. Ako znaša, kakor sem prej omenil, čisti prinos po komasaciji čez 2 gld. na leto več, kakor pred komasacijo, potem se pač lahko trdi, da so s povišanim čistim prinosom samim v enem letu ali vsaj v dveh do treh letih že popolnoma pokriti vsi stroški za komasacijo.

Kmetijske raznoterosti.

Krmljenje z bučami. Buče služijo zlasti na Spodnjem Ogerskem splošno za krmo. Buče se zrežejo v primerne kose in se pokladajo živini. Pravijo, da imajo krave, ki jejo buče, jako dobro mleko. S početka živini ne diše buče, a v dveh ali treh dneh se jih privadi in jih potem posebno rada je. V nekem ondotnem kraju krmijo z bučami celo konje. Kmetje kar na tla pomečejo buče, ki se zdrobe, in skromni konjičji jih s slastjo pojedjo. Kakor znano, krmijo pri nas z bučami navadno le prašiče.

Kako se poskusi krompir? Da se poskusi krompir če je dober, je treba enega prerezati in oba dela drug ob drugega drgniti. Če je krompir dober in močnat, se oba dela sprimeta in na robah in na površji se pokažejo lahke pene. Vode ne sme tudi ob stiskanju nobene kapljice priteči. Če se to zgodi, je krompir vođen in ko se skuha ima slab okus. Barve mora biti krompir notri ali bele ali pa rumenkaste. Sicer pravijo, da se krompir, ki je polnoma rumene barve slabo kuha, vendar so tudi vrste rumenega krompirja, ki je najbolji.

Poučni in zabavni del.

Iz abhaških legend.

(Konec.)

Mnogo junaških del je izvršil Širar, a glavno delo njegovo je bilo, da se je potegnil za svojega prijatelja

Gika Ursana. Da mu ustreže, je Širar sklenil pomeriti se s silami gorskega duha in zmagati njegove zlobe in zvijače.

Gorski duhovi so po mnenju Abhazcev večkrat pomehkuženi po razkošnem življenju in lenarjenju in niso nevarni zaradi svoje moči, temveč s svojo lepoto navadno očarajo svoje nasprotnike z nenavadnimi ženskimi mičnostmi; grde čarovnice, vodne vražice, lepolarke rusalke, na videz jako nedolžne, a v resnici jako zvite in hudobne, ki posebno sovražijo korenjake, če se ne zmenijo za nje mu pomagajo.

Z jednim takim duhom je imel se boriti Širar. To se je bilo tako le zgodilo.

Ursan se je neumno zaljubil v lepo hčer sosedu Riti, hčer starašine. Imel bi jo bil vzeti, ko je moral iti na vojno.

Riti je rekla Gik Ursanu:

— Vzamem te, če se moj brat srečno povrne. Če pa pade, prinesi domu njegovo glavo, da jo častno pokopljemo. (Pustiti glavo sorodnika ubitega v boju sovražnika, imajo gorjanci za veliko sramoto) Drugače ne bodem žena tvoja!...

Brat Riti-je je pal v hudem boju, v katerem bi bila kmalu se pogubila Ursan in Širar. Zamen sta iskala truplo palega tovariša. Njegovo glavo so gotovo odsekali sovražniki in jo odnesli kot znamenje zmage, a truplo raznesli so po noči volkovi.

— Pojdiva na skalo Endžik Su, — rekel je naposled prijatelju Širar. — Prinesiva kinžale svoje v žrtvo duhu gore, on bode pomagal najti ti glavo padlega tovariša.

Tovariša sta se odpravila k žrtveniku gorskega duha. To je bila skala služeča za polaganje žrtev. Bila je mej rekama Bsibio in Endžik Su. Samo priroda jo je naredila podobno žrtveniku. Uglobila jo je na njenem površju. Sneg te skale ni nikdar pokril, če tudi je pobelil jednako visoke kraje v okolici. Gorjanci izsekali so stopinje do nje in nikdo ni šel mimo, da ne bi bil splezal na njo in kaj položil za žrtvo gorskemu duhu. Revež je vrgel, če ni imel drugega, kroglo ali gumb v njeno izglobo, bogatini žrtvovali so pogosto drago orožje. Kinžali in samokresi so napolnjevali kotlovino, rjovel v njej, dokler se niso spridili, a nobena drzna roka se jih ni upala dotakniti.

Jedva so kinžali prijateljev bili spuščeni v jamo, ko so se stresli gorski vrhovi, in jedva sta prišla v podnožje skale, in je Ursan bil zapel neko pesem, ki kliče gorskega duha na pomoč smrtnim, se je pred njima pojavil neznanec z bliščečimi očmi in satanskim smehlajem na ustnih. Razgrnil je svojo črno haljo in vrgel Gik Ursanu krvavo glavo Riti-nega brata in zginil je z besedami:

— Čez tri leta bodi pripravljen plačati mi za to glavo in za to srečo s tem, kar ti bode najdražje!

Tovariša sta se vrnila v svojo vas. Ursan je bil zmeden in otožen, a ko se je oženil s svojo drago in se opojil z zemljino srečo, je kmalu pozabil strah odganjajoč

9.) Agentom, ki ponujajo razno blago, naj se zabrani kupčijsko občevanje z zasebniki. Agentje naj smejo ponujati svoje blago samo pri trgovcih.

10.) Obrtnik sme izvrševati le tista dela, za katera ima dokaz svoje sposobnosti. Vsa druga dela mora dati izvršiti zato vsposobljenim mojstrom. Trgovci ne smejo jemati mere, če nimajo vsposobnostnega spričevala za krojaški obrt.

Omeniti je pa, da socijalisti niso stavili nobenega teh predlogov ali pa podpirali. Njim ni na tem, da se kmalu delavcem pomaga, temveč ljudi le tolažijo na boljše čase v bodoči socialni državi, kar je pa seveda vse še jako dvomljivo, kajti vse razmere se ne dajo presukati. Sedaj pa socijalisti delujejo naravnost na uničenje samostojnega obrtništva.

Kmetijstvo.

Državni zbor in kmetijstvo.

Že prestolni govor navaja, da bode novi državni zbor imel se pečati tudi z vprašanjem, kako pomoči propadajočemu kmetijstvu. Veselo je pa tudi, da ne samo vlada, temveč tudi poslanci sami obračajo pozornost na kmetijski stan. Stavili so namreč takoj v začetku nove zakonodajne dobe naslednje predloge glede kmetijstva:

1.) Prepove naj se, da bi smeli veleposestniki nakupovati kmečka posestva; vzlasti se pa mora prepovedati dobičkaželjno nakupovanje kmečkih posestev s tem namenom, da bi se potem razkosala in posamni deli z ogromnim dobičkom prodajali. Tudi s tvornicami bi ne smela biti združena kmečka posestva.

2.) Da se omogoči zadrugam vspešno delovanje, se mora ustanoviti državna zadružna banka. Država naj dá ti banki vsako leto večjo svoto denarja. Posodi naj ji izprva do 10 milijonov gld. po 4 odstotke. Ta banka naj bi dajala svoj denar na posodo raznim zadružnim zvezam.

3.) Zasebne zavarovalnice, katere imajo velikanski dobiček, naj se popolnoma odpravijo, ustanove naj se pa deželne zavarovalnice, pri katerih se bode moral vsakdo zavarovati. Tako bode dobiček doma ostal, ne pa romal kakor doslej celo v tuje države.

4.) Sedaj ima velike križe in silne stroške, kadar oče sinu, zakonski tovarišu itd. prepušča kako posestvo. To zlasti hudo zadene manjše posestnike. Zato se je stavil tudi v tem oziru predlog, po katerem bi se breme zelo olajšalo. Ako je posestvo vredno le do 1000 gld., naj bode popolnoma prepisnine prosto. Da pa država preveč ne pogreša teh dohodkov, naj pa borzo bolj pritisne.

5.) Za vinorodne kraje je posebno pomenljiv predlog, naj se izdela nova postava, kako vinogradnikom ravnati. Da dobe vinogradniki lažje brezobrestna posojila, naj država pripomore vsaj s tolikim prispevkom, kolikor daje dežela. Vinogradi naj se ne obdačijo višje, kakor navadno polje, ker imajo vinogradniki vedno večje stroške s škrop-

ljenjem. Izda naj se stroga postava zoper ponarejanje vina, sedanja naj se odpravi.

6.) Tisoč in tisoč marljivih kmetov leto za letom izgublja svoja posestva radi silnih dolgov. Tudi na ceno pridelkov ti dolgovi zelo vplivajo, kar zlasti težko zadeva še zadolžene posestnike. Zato naj vlada čim preje izdela načrt, kako bi se razbremenila posestva teh dolgov, oziroma da bode smela le država posojati z intabulacijo na posestva.

Predlogi v prid kmetijstva seveda izvirajo od desnice zbornice poslancev. Nemški liberalci se za kmeta le tedaj zmenijo, kadar so volitve. Žal, da ne smemo gojiti prevelicih nad. Tudi novi državni zbor še nima pravega smisla za potrebe kmeta trpina. Bati se je, da se bode veliko govorilo, pa malo storilo.

O zlaganji zemljišč.

(Konec.)

Predlog, katerega imam čast tu zagovarjati v imenu upravnega odseka, pa bode, ako ga visoka zbornica sprejme, našel prav ugodna tla, ker je po zagotovilu visoke vlade ona pripravljena, iz svoje inicijative priti pred visoko zbornico s takim predlogom, in prepričan sem, da imamo, ako bo visoka zbornica danes pritrdila predlogu upravnega odseka, in se ta stvar izroči deželnemu odboru, naj ta stori potrebne korake, gotovo v prihodnjem zasedanju že predloži predlogo visoke vlade z načrtom dotičnega zakona.

Zadeva, kakor sem poprej omenjal je eminentne važnosti za one kraje, v katerih se je parcelacija v obilni meri zvršila, in prepričan sem, — če bi se jedenkrat izvršila komasacija v kaki občini je s tem tudi zabranjeno ali takorekoč onemogočeno daljno novo razkosavanje zemljišč, kajti, ako ima že kdo skupaj veliko zemljišče, ne bode se toliko hitro odločil, da bi ta ali oni kos proč prodal, mej tem, ko pri sedanjih razmerah srce posestnikovo ni tako navezano na dotične majhne parcele, ako je posestvo razkosano na take majhne kosce. Vsekakor se posestva pred komasacijo morejo smatrati kot bolj mobilne, kakor pa posestva po novi uravnavi. Z izlaganjem bi se torej omejilo obilno prenašanje posestev iz jedne roke v drugo.

Umestno se mi pa vidi, pri tej priliki omeniti tudi to, da se lahko ugovarja: Saj sedaj se združenje zemljišč vrši tudi lahko, akoravno nimamo zakona, treba samo da se posestniki oglasijo in to prostovoljno store.

Gospoda moja, to ni tako. Ako se komasacija izvrši po zakonu, imamo one udobnosti, da se prenos v zemljiško knjigo lahko tako zgodi, da se posamezne parcele naravnost zamenjajo in če so bile prej obremenjene, se bremena kar na novo pridobljene parcele preneso. Pri prostovoljnem izlaganju pa se breme ne odpravi tako, da bi novo zemljišče prevzelo dolg, ampak vse ostane, kakor je bilo prej, mej tem, ako se komasacija izvrši po zakonu, dotična parcela nič več ne ostane individuum, ka-

koršen je bila poprej, ampak postane sama del novega zemljišča.

Iz teh ozirov si usojam prav toplo priporočati, da se visoka zbornica izreče za predlog častitega gospoda poslanca pl. Lenkha, oziroma da sprejme predlog upravnega odseka, ki se jednako glasi, namreč: Visoki deželni zbor skleni: Visoka c. kr. vlada se pozivlje, da dež. zboru v prihodnjem zasedanju predloži načrt zakona o zlaganju zemljišč.

Poučni in zabavni del.

Pomeranče.

Jedva rumenkaste, kakor bi jim nedostajalo krvi, pridejo prve pomeranče na evropska trgovišča.

Ljubitelji tega sadu, kateri ga pokusijo že v težkem pričakovanju, bi mogli pričati, da so odkritosrčni, da ga ni slabšega sadu na svetu. V naših severnih deželah niti pojma nimamo o tem, koliko je potrebno decembersko in januarsko solnce, da pomeranče popolnoma dozori, ravno tako potrebno kakor avgustovo za breskve in septembersko za grozdje.

Tu mislim decembersko in januarsko solnce teh dežel, v katerih zore pomeranče, kjer je zima le podaljšanje jeseni do pomladi. Zato se pa popolnoma zrele pomeranče morejo dobiti v trgovini samo proti pomladi.

Pomeranče najfinejšega okusa poznajo samo tisti, ki jih jedo popolnoma zrele kar z drevesa. Dninar v Andaluziji ali v Algiru nikakor ne vzame v usta pomeranče pred Božičem. Arabi v Biskri, ki se pečajo s pridelovanjem najzgodnejših vrst tega sadu, jih začno sami jesti jako pozno v februarju ali marcu.

Pridelovateli pomeranč, kateri hite s prodajo, obero popolnoma zelene, in tako odpošljejo sadnim trgovcem. Zore se le po poti in dobe zlato barvo, ki nas mika v prodajalnicah. Žal, da se pri takem zorenju ohrani nego trpka ostrota, katere so pa pri pomerančah že navajeni. Nam bi morda popolnoma zrele pomeranče na mestu se zdele celo prezrele in bi nam ne ugajale.

Naše občinstvo lahko prepričaš o čimer hočeš, trgovci uravnavajo njega okus po svoji volji. Tako misli večina izmed nas, da so kislaste in skominaste, tako imenovane valesinske pomeranče s tenko svetlo kožo najbolje. Pomeranče, ki so izrastle v južni Franciji ali Španiji, imajo navadno to lastnost, in trgovci, ki znajo hvalliti svoje blago, to proslavljajo za nekako prednost, kar je pa le pomankljivost. Niti maltijske, niti tudžiske in algierske pomeranče, katerim se mora po sodbi veščakov dati palmo prvenstva se ne odlikujejo s tanko in svetlo kožo, kakor pomeranče iz severnih krajev. Španske pomeranče z lugurijskega obrežja se niti primerjati ne morejo z onimi iz južnih krajev, katerim daje solnce dovolj svetlobe in gorkote.

Zato pa ni treba toliko gledati na vnanjost pomeranč, temveč na to, od kod so. Najboljše pomeranče pri-

bajajo s Malte, iz Bužija v Algieru in pa z Azorskih otokov. Potem pridejo na vrsto pomeranče s Krfa, Algarskih otokov in Zapadnega Algiera. Dosti slabše pomeranče še rode Italija, Balearski otoki in Španija (tako imenovane valenske v trgovini.) Kar se pa tiče pomeranč iz Toskane, Lombardije in južne Francije pa moramo reči, da je njih jedina dobra lastnost že imenovana tenka in gladka koža, kar jih dela, da so prijetne videti za oko.

Sedaj preidimo k porabi Maltijske in azorske pomeranče porabijo se največ doma, samo malo jih gre v London. Na Malti se jako malo pomeranč pridelava in še angleška kraljica in bogatejši lordi morejo računati na to, da pojedjo po zimi nekaj maltijskih pomeranč. Pomerančni gozdiči na tem otoku so slabi videti, ker jim nedostaje vode in dobre zemlje. Otok je jako kamnit. Baš zato so pa pomeranče s tega otoka najboljše na vsem svetu. Tudžijske pomeranče so bolj rudeče kakor maltijske in rasto v Baborski Dolini v Mali Kabiliji. Okusa niso slabšega od maltijskih. Čudno je, da evropski trgovci zato nimajo pojma, samo Angleži jih pokupijo nekaj ladij, ker se na londonskem trgovišču te pomeranče pod imenom „afriške“ jako čislajo. Večina pa teh pomeranč pokupijo bogati Evropci in domačini v Algieru samem. Tudžijske pomeranče so čudo primerno male dežele, najlepšega kota v vsem v Algieru, katerega namaka reka Agren. Te vrste pomeranče se ne sme zamenjavati z raznimi vrstami, ki se privražajo iz algierskega mesta Blidaha in oranskih pristanišč. Tudžijsko pomerančno drevo je posebne vrste, jako porasteno s trnjem. To drevo se mora prirediti iz semena in se ne da cepiti.

Pripoveduje se, da je seme dobil neki mohamedanec, ki je kmalu po Mohamedovem času šel na romanje v Meko, od nekega Kitajca in domu prisedši ga posejal. (Konec sledi.)

Novice.

— **Odlikovana vojaka.** Korporala ljubljanskega sanitetnega oddelka Ivan Slana in Ivan Zajšek, ki sta požrtovalno delovala za časa legarja (tifusa) v Pulju, sta dobila srebrni zaslužni križec s krono.

— **Županom občine blejske** je občinski odbor zopet soglasno izvolil dosedanjega župana g. Peternel-a. Nova volitev je bila potrebna, ker je g. Peternel odložil županski mandat.

— **Shod volilcev** v Kranju sta sklicala dne 25. t. m. posl. dr. Ferjančič in Viktor Globočnik. Volilci so poročili odobravalni in izrekli poslancema zaupanje.

— **Pri občinskih volitvah ljubljanskih**, ki se vrše ta teden zmagala je doslej v tretjem in drugem razredu narodna stranka. V III. re je imela boriti proti kandidatom nekega „meščanskega volilnega odbora“, v drugem razredu pa celo proti nemškonalijonale barve. Prodrila je v obeh razredih s svojimi kandidati z znatno večino. Danes voli prvi razred. Voliti je pet odbornikov. Nemška stranka je postavila dva kandidata. Upati je, da tudi v tem razredu narodna stranka spodbi tla gospodstva željnimi Nemcem in prodere z vsemi svojimi petimi kandidati.